

Nr 163.

Av herr **Edenman m. fl.**, om anslag till *Kriminologiska institutet vid Stockholms högskola.*

Den snabba, nästan explosiva utveckling, som samhället genomgått, har medfört nya problem för samvaron individerna emellan. Den tekniska utvecklingen, den produktiva apparatens förvandling, förändringar i livsföringen för stora samhällsgrupper, tätorternas snabba tillväxt och nya sociala förhållanden ha i grund förändrat individens situation i samhället. För många har utvecklingen medfört ökad trygghet. För andra däremot har resultatet blivit ökad otrygghet, uppluckring av samhörigheten med den sociala gruppen och en allmän rotlöshet. För många har det blivit mera komplicerat att leva än förr i tiden. Industrisamhället ger större möjligheter till utveckling men ställer också ökade krav på individerna. Anpassningssvårigheter uppträda.

Dessa anpassningssvårigheter kunna uppträda i form av psykiska insufficienssymtom. De kunna yttra sig i försörjningssvårigheter, komplikationer med omgivningen o. s. v. De kunna också visa sig i form av brottslighet. Sedan lång tid tillbaka har denna regelbundet stegrats med toppar under de båda världskrigen. Ju mera fasetterat samhället blir, dess nödvändigare är det, att sådana symtom i samhällsmaskineriet ägnas största möjliga uppmärksamhet. Det är därför ingen tillfällighet, att både den psykiatriska och kriminologiska forskningen under senare decennier genomgått en mycket snabb utveckling.

Den moderna kriminologien föddes i Italien före sekelskiftet, då män som Lombroso, Ferri och Garofalo lade grunden till den empiriska forskningen på området. Senare uppstod även i Frankrike och Tyskland en livlig forskning rörande brottslighetens orsaker. De senaste decennierna har tyngdpunkten i det vetenskapliga arbetet alltmer förskjutits till Sverige och de anglosaxiska länderna.

Kriminologien i sistnämnda länder har blivit en underavdelning av sociologien. Åtskilliga betydande forskningsresultat ha ernåtts. Kriminologien kan i vissa avseenden betecknas som den mest avancerade delen av sociologien.

I Sverige har forskningen på detta område sedan åtskilliga decennier tillbaka väl hållit takten med utlandet, främst tack vare professor Olof Kinberg, som är en internationell auktoritet inom kriminologien. Den svenska kriminologiska forskningen fick internationellt erkännande när professor Kinberg 1935 tilldelades Lombrosopriset, den förnämsta vetenskapliga utmärkelsen på detta område.

I utlandet har kriminologien sedan åtskilliga år haft lärostolar vid en rad

universitet och högskolor. Under senare år har intresset för denna forskning alltmera vuxit. Den svåra brottslighet, som följt i världskrigens och de ekonomiska krisernas spår, har gjort det nödvändigt för samhället att grunda sina åtgärder mot brottsligheten på en exakt kunskap om dess förutsättningar och uppkomst. Den alltmera differentierade lagstiftningen och straffverkställigheten har även gjort en grundligare kännedom om brottslingarnas personligheter nödvändigare än förut. När en domstol numera dömer en åtalad, har den en rad olika åtgärder att välja emellan. Valet förutsätter en ingående kännedom om den som skall dömas. Inom straffverkställighetslagstiftningen har Sverige i många avseenden gått i spetsen.

Det senaste kriget medförde en stark ökning av kriminaliteten. Den har nu som väntat minskat något, men brottslighetsfrekvensen ligger dock betydligt högre än före kriget. Särskilt synes frekvensen av grövre våldsbrott ha undergått en markant ökning. Mord, t. ex., som tidigare varit ett sällsynt brott, har blivit så vanligt och uppträtt i sådan anhopning, att man vissa tider, när man öppnat sin morgontidning, ögnat över den för att se var dagens mord begåtts. Andra brott, som ökat i frekvens, äro exempelvis bilstölder och rattfylleri.

Under sådana förhållanden är det en trängande social uppgift att stödja alla åtgärder ägnade att motverka denna stigande brottslighet. Ett viktigt medel är att ytterligare intensifiera den kriminologiska forskning, som redan bedrivs i landet och som givit åtskilliga värdefulla resultat.

Kring professor Olof Kinberg har nu sedan åtskilliga år varit samlad en forskargrupp, som tagit upp det ena betydelsefulla kriminologiska problemet efter det andra till utredning. Rockefeller Foundation ställde 1934 omkring 40 000 kronor till Stockholms högskolas förfogande för kriminologisk forskning under professor Kinbergs ledning. Vid Stockholms högskola startades då ett kriminologiskt centralarkiv. Till detta arkiv ha sedan 1934 sänts kopior av alla rättspsykiatriska utlåtanden över häktade personer, sedan 1945 även över tilltalade på fri fot. Då professor Kinberg samtidigt var chefsläkare vid rättspsykiatriska kliniken, förlades arkivmaterialet av praktiska skäl dit. I ämbetsskrivelse den 2 november 1945 till medicinalstyrelsen föreskrev socialdepartementet, att arkivet från och med den 1 januari 1946 skulle förvaras på karolinska institutets bibliotek. Som detta saknar plats har beslutet inte kunnat verkställas.

Sedan arkivets tillkomst ha en rad undersökningar utförts på material från arkivet samt på annat kriminologiskt material.

Så småningom visade det sig emellertid nödvändigt att bedriva kriminologisk forskning under mera organiserade former än tidigare. På initiativ av landshövding T. Bergquist, professor O. Kinberg och president K. Schlyter bildades därför den 15 maj 1946 en ideell förening med namnet Kriminologiska institutet. Enligt stadgan hade föreningen till uppgift att upprätta och

vidmakthålla ett kriminologiskt institut med uppgift att bedriva och främja kriminologisk forskning och sprida kännedom om dennas resultat.

Den 17 oktober 1946 ingav föreningen till Konungen en underdånig framställning angående omhändertagande av Kriminologiska centralarkivet, vilket provisoriskt förvarades å rättspsykiatriska kliniken å Långholmen, samt om ett årligt anslag på 10 000 kronor för att bestrida omkostnader för institutets administration, registratorsgörömmål m. m. Något beslut har ännu icke fattats i detta ärende.

Den 10 april 1947 hemställde föreningen hos Stockholms högskolas styrelse, att Kriminologiska institutet måtte upptagas som en till högskolan ansluten institution. Denna framställning bifölls av högskolans styrelse den 11 juni 1947. Till direktion för Kriminologiska institutet utsågos rektorn, professor Sven Tunberg, ordförande, professorerna Ivar Agge, Einar Tegen och Olof Kinberg samt socialläkaren Gunnar Inghe.

Efter institutets bildande har kriminologisk forskning kunnat bedrivas med ökad effektivitet. Hittills ha publicerats följande undersökningar:

Kinberg: »The Concept of 'Psychopathy' and the Treatment of so-called 'Psychopaths'» (1946).

Kinberg: Kriminologisk forskning och undervisning (1947).

Kinberg: Forensic Psychiatry without Metaphysic (1948).

Bursell: De anonyma »5: 6-orna». En allvarlig brist i domstolarnas informationsmaterial (1948).

Kinberg: Rättspsykiatrins metodik och uppgifter inom kriminologin (1949).

Kinberg: Behandling av alkoholbrottslingar (1949).

Inghe: Socialpsykologiska synpunkter på lösdrivare och prostituerade (1949). 103 sidor.

Inghe: Klientelet på arbetshemmen (1949). 206 sidor.

Ytterligare några undersökningar äro slutförda men ännu icke publicerade:

Knöös: Aktuella rättspsykiatriska principproblem. Straffriförklaring eller icke?

Knöös: Fall av alkoholism hos enäggiga tvillingar.

Knöös: Undersökning rörande några av alkoholismens etiologiska, forensiska och civilrättsliga problem.

Bursell: Yrkesanlagsprövning av ungdomsbrottslingar — en recidivförebyggande åtgärd.

Kinberg: Lagen och de psykiskt sjuka.

För närvarande pågår ytterligare en rad större undersökningar vid institutet:

Rattfylleri.

Undersökning av 200 för rattfylleri dömda personer jämte jämförelse-material. Undersökningen företas av med. lic. Arne Bursell. Hittills har ge-

nomgått cirka $\frac{1}{3}$ av materialet. Medicinska forskningsrådet har hittills anslagit 20 000 kronor till undersökningen.

Brottslighetens fördelning i Stockholm.

En statistisk undersökning av olika brottstypers geografiska fördelning i Stockholm. Den utföres på material från polis och domstol. Hittills har ungefär $\frac{1}{3}$ av materialet insamlats under ledning av amanuensen vid Stockholms högskola fil. kand. Karl Gunnar Jansson. Samhällsvetenskapliga forskningsrådet har hittills anslagit 10 000 kronor till undersökningen. I dagarna har ansökts om ytterligare anslag på 20 000 kronor.

Fattigdomens genes.

Undersökningen bedrivs av socialläkare Gunnar Inghe och omfattar fullständiga socialpsykiatriska utredningar rörande 500 slumpvis utvalda understödstagare i Stockholm jämte 500 jämförelsefall, som icke haft understöd under motsvarande tid. Undersökningen avser att klarlägga uppkomsten av kronisk fattigdom under givna sociala förhållanden. Materialinsamlingen är avslutad och bearbetningen pågår. Medicinska forskningsrådet har hittills anslagit 29 600 kronor, Samhällsvetenskapliga forskningsrådet 13 400 kronor och Stockholms stad 24 200 kronor.

Den sociala prognosens tillförlitlighet.

Anslag har av Kinberg begärts hos Samhällsvetenskapliga forskningsrådet för att verkställa en undersökning över de sociala prognoserna i omkring 500 rättspsykiatriskt undersökta fall. Dessa undersökningar ha samtliga verkställts av samme läkare, varför bedömningarna kunna anses någorlunda enhetliga. Undersökningen avser att utröna i vad mån det är möjligt att med utgångspunkt från det material, som föreligger vid slutet av en rättspsykiatrisk undersökning, fastställa den sociala prognosen samt att, där denna visat sig inte ha varit riktig, analysera orsakerna till avvikelsen (uppkomsten av sjukdom, särskilt psykisk sjukdom, olämplig kriminalpolitisk behandling, otillräckligt hänsynstagande till socialpsykologiska faktorer, sociala olyckor m. m.).

Kriminologiska institutet bildades för blott tre år sedan, men det oaktat har redan en livlig vetenskaplig verksamhet hunnit komma i gång. Flera av de publicerade undersökningarna ha väckt stor uppmärksamhet och kunna antas komma att få betydelse för det socialrättsliga och straffrättsliga reformarbetet i vårt land. De pågående utredningarna gälla också viktiga kriminologiska och sociologiska problem och äro dessutom högaktuella. Som bekant planlägges nu en reformering av fattigvårdslagen, och lagstiftningen om rattfylleriet står praktiskt taget permanent i diskussionens brännpunkt. Det kan antas, att Kriminologiska institutets undersökningar komma att lämna betydelsefulla bidrag till lösandet av dessa viktiga samhälleliga

problem. Den topografiska undersökningen och prognosundersökningen komma att belysa andra viktiga delar av brottslighetsproblemet.

Den livliga verksamheten vid Kriminologiska institutet är så mycket mera anmärkningsvärd, som institutet ända sedan sin tillkomst haft stora ekonomiska svårigheter att kämpa med. Anslagen från Rockefeller Foundation äro sedan länge förbrukade. Forskningsanslagen ha endast kunnat utnyttjas för direkta forskningsuppgifter, löner åt forskare, assistenter och skrivbiträden, material m. m. Till administration, arbetslokaler, utrustning m. m. ha däremot saknats medel.

Den 9 november 1948 fick institutet visserligen ett anslag på kronor 5 000 från Samhällsvetenskapliga forskningsrådet som hjälp vid igångsättandet av verksamheten vid institutet. Dessa medel ha använts till inredning av institutet, materialomkostnader m. m. Däremot ha utgifter för hyror, telefon, värme, ljus, städning m. m. fått bekostas av de berörda forskarna själva. I fortsättningen kunna emellertid sådana privata medel icke uppdriivas. Kunna inte driftsmedel erhållas på annat sätt, måste institutet med all sannolikhet nedläggas.

En stor svårighet har även varit, att institutet på grund av sina ekonomiska svårigheter inte varit i stånd att anställa ett biträde för administrationen och det löpande arbetet. Samtidigt med att den vetenskapliga verksamheten vuxit, har bokföringen blivit alltmer omfattande. De olika forskningsanslagen måste redovisas, löner utbetalas och inköp av materiel verkställas. Samtidigt fordrar lokalen ständig tillsyn. På institutet finnas bl. a. ett kriminologiskt bibliotek, stora kartotek och journalarkiv för de olika undersökningarna och annat vetenskapligt material m. m. Skötseln härav har hittills åvilat institutets föreståndare och biträdande föreståndare. Dessa uppgifter ha emellertid blivit alltför omfattande och kunna inte längre skötas på fritid.

Det är därför nödvändigt, att det anställs ett väl kvalificerat biträde för skötseln av dessa löpande angelägenheter vid institutet. Denna arbetskraft bör samtidigt i mån av tid fungera som assistent åt institutets föreståndare och de forskare som äro verksamma vid institutet. Det är därför nödvändigt att vederbörande har både en gedigen psykologisk utbildning och erfarenhet som socialarbetare.

Kriminologiska institutet har under sin treåriga tillvaro visat sig vara en synnerligen aktiv vetenskaplig institution, som redan gjort en betydelsefull insats inom kriminologien. Att efter denna korta tid redan ha tre gradualavhandlingar under utarbetande, vittnar onekligen om en betydande livskraft. Säkerligen kommer Kriminologiska institutet att verka stimulerande inte endast på den kriminologiska forskningen i landet utan även på den sociologiska forskningen i allmänhet. Därtill tarvas emellertid ekonomiskt stöd. Det är inte rimligt, att enskilda forskare skola betungas inte bara med

det slit, som vetenskap alltid innebär, utan därtill med stora utgifter för institutets drift. Det allmänna bör här ingripa. Detta är särskilt berättigat med hänsyn till den kriminologiska forskningens betydelse vid bekämpandet av kriminaliteten.

De mest trängande anslagsbehoven för närvarande äro:

Hyra	kr. 1 700:—
Telefon, ljus, värme, städning m. m.	» 1 100:—
1 assistent (ca 700:—/mån.)	» 8 400:—
Inventarier, kontorsmateriel, expenser m. m. ..	» 800:—
	<hr/>
	Summa kronor 12 000:—

Under hänvisning till ovanstående få undertecknade hemställa,

att riksdagen måtte bevilja ett årligt driftsanslag på 12 000 kronor till Kriminologiska institutet vid Stockholms högskola.

Stockholm den 25 januari 1950.

Ragnar Edenman.

Daniel Wiklund
i Stockholm.

Verner Hedlund
i Östersund.